

Куды дзяецца смецце?

Ці задумваліся вы калі-небудзь, куды дзяецца смецце? Абгорткі ад цукерак, старыя сшыткі і фламастары, пакеты ад малака і соку, зламаныя рэчы - усё гэта выкідваецца. Пакуль рэчы патрэбны чалавеку - імі карыстаюцца, як толькі яны становяцца непрыдатныя - ад іх пазбаўляюцца. Менавіта так і атрымліваецца смецце.

Насамрэч, адзін чалавек за дзень стварае больш за кілаграм смецця. Калі ўзяць у суме жыхароў аднаго кватэрнага дома, то за год набярэцца адходаў з некалькі аўтобусаў. Хоць гэтае смецце трэба яшчэ і вывезці! Куды ж пападае тое, што ўжо непрыдатна для выкарыстання чалавекам?

Бытавыя адходы - гэта старыя газеты, непатрэбныя пакаванні, зламаныя мэбля і бытавая тэхніка, адпрацаваныя батарэйкі, зношаныя адзенне - усё тое, што перастала быць карысным для чалавека. Толькі старых тэлефонаў, выкінутых за год, назапашваецца каля 50 мільёнаў тон.

Кожную секунду на нашай планеце з'яўляецца чатыры кілаграмы смецця!

Прамысловыя адходы - гэта тое, што выкідваюць заводы, напрыклад, металічная стружка, а гэтак жа тое, што застаецца ад будаўніцтва і зносу хат (бітая цэгла, шкло, абломкі канструкцый).

Чалавек дабіраецца і да такіх месцаў, куды патрапіць складана - у горы, напрыклад, дзе знаходзяць пакавання ад прадуктаў і воды, падраны абутак, кавалкі намётаў, усё, чым карыстаюцца вандроўцы.

З караблямі смецце трапляе ў акіяны, калі людзі выкідаюць смецце за борт. Частка смецця плавае на паверхні вады - той, што лягчэй, ацяжкі апускаецца на дно і можа ляжаць тамака гадамі.

Акумулятар мабільнага тэлефона, знаходзячыся ў вадзе і вылучаючы небяспечныя рэчывы, можа атруціць больш за 600 000 літраў вады (столькі займае тры плавальных басейна).

Кожны год мільёны марскіх насельнікаў, такіх як рыбы, птушкі і сысуны, прымаюць плавучы пластык за ежу, ядуць яго і, у выніку, гінуць.

Смецце ёсць нават у космасе! **Касмічнае смецце** - гэта непрацуючыя спадарожнікі, абломкі ракет і касмічных станцый, якія працягваюць лётацьвакол Зямлі.

У старажытныя часы людзі проста выкідвалі смецце побач са сваім жылём. Але тады насельніцтва было нешматлікім, і праблема смеццяне стаяла востра. З ростам колькасці насельніцтва раслі і горы смецця. Толькі пасля таго, як велізарная колькасць адходаў пачало спрыяць росту ліку захворванняў, людзі прыняліся за ўборку, і з'явілася прафесія зборшчыка смецця. Смецце вывозілі на возе з канём, і толькі з вынаходствам машыны з'явіліся першыя смеццявозы.

Сучасныя смеццявозы бываюць вельмі рознымі: адны машыны перакульваюць кантэйнер у велізарны кузаў, іншыя загрузаюць смецце ў задняй частцы кузава і змянаюць яго пры дапамозе прэса.

Атрымліваецца, што смецце з нашых дамоў спачатку трапляе ў смеццевыя кантэйнеры, якія ёсць практычна ў кожным двары, а потым яго забірае смеццявоз і вязе яго на палігон ТБА (цвёрдых бытавых адходаў). Палігоны ўяўляюць сабой адкрытыя пляцоўкі, абнесеныя плотам, куды звальваюць адходы. Паступова на палігонах вырастаюць горы смецця, і даводзіцца шукаць новыя месцы для яго размяшчэння. Тут смецце захоўваецца годамі, таму як трэба шмат-шмат гадоў, перш чым адходы змогуць разкласціся.

Папера раскладаецца каля 2 гадоў.

Кансервавы слоік - 10 гадоў.

Пластыкавая бутэлька - 180-200 гадоў.

Шкляная бутэлька - 1000 год.

Самым эфектыўным спосабам утылізацыі смецця з'яўляецца сартаванне і наступная перапрацоўка. Для гэтага ў дварах жылых дамоў стаяць кантэйнеры з подпісамі "Шкло", "Папера", "Пластык". У крамах можна ўбачыць скрыні для адпрацаваных батарэек, а ў паліклініках для старыхнепатрэбных лекаў.

Цяпер смецце можна везці не на палігон, а на сартаванне на смеццеперапрацоўчы завод. Тут велізарны магніт выбірае са смеццеметалічныя адходы, аддзяляюць буйное смецце, напрыклад, старыя бытавыя прыборы. Людзі-сартавальнікі выбіраюць са смецця асобна пластык,

кардон, драўляныя канструкцыі - кожны ў сваю скрыню. Тое, што нельга перапрацаваць будзе спрасавана - так адходы займаюць менш месца.

Адсартаванае смецце адпраўляецца на перапрацоўку. Пластык здрабняюць і награвваюць для пераплаўкі, так атрымаецца палімерная нітка, якую можна зноў выкарыстоўваць . Такое паўторнае выкарыстанне пластыка эканоміць прыродныя рэсурсы, у прыватнасці, нафту.

Смецце з металу можа стаць новымі дэталямі для аўтамабіляў, банкамі для харчовых прадуктаў, драўняныя адходы - угнаеннямі, шкло-новымі банкамі і бутэлькамі .

Макулатура, гэта значыць старая папера і кардон, чысціцца ад друкарскай фарбы, сашчэпак, металічных налёпак, вымочваецца ў спецыяльных растворах, прасуецца і выкарыстоўваецца для вырабу каробак, паперы.

100 кілаграм макулатуры ратуюць адно дрэва!

Існуе нават навука, якая займаецца праблемамі ўтылізацыі смецця, называецца яна **гарбалогія** .

Вось так з, здавалася б, бескарыснага смецця вырабляюць патрэбныя чалавеку рэчы. І чым больш людзей пачнуць сартаваць смецце, тым лягчэй яго будзе пер працаваць, тым менш па памеры будуць горы на палігонах, тым лягчэй будзе нашай Планеце.

Матэрыял падрыхтаваў: м.л. навуковы супрацоўнік Валошына А.Р.